

Sør-Fron sokneråd
Kommuneveien 1
2647 Sør-Fron

Kulturdepartementet
Oslo

Uttale i høringssak: « Ny lov om tros-og livssynssamfunn»

Fra Sør-Fron sokneråd.

Sør-Fron sokneråd har i sak 46/17 i møte den 13. desember 2017 samlet seg om følgende svar på høringsnotatet fra Kulturdepartementet om «Forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn»:

Sør-Fron sokneråd registrerer at høringsdokumentet i svært liten grad drøfter spørsmålet om «hva slags kirke ønsker vi å ha?», eller hva man mener med begrepet «folkekirke» som man bruker både i Grunnloven og i høringsnotatet. Soknerådet har i likhet med hva Kirkemøtet gjentatte ganger har uttrykt, sett soknet som kirkens sentrum. Det er i soknet de viktigste oppgaver i trossamfunnet Dnk utføres: ordet forkynnes, sakramentene forvaltes, diakonien utføres, undervisningen av de døpte foregår og det er her menighetens kristne liv vekkes og næres. Dagens kirkelov har et slikt fokus. Vi finner ikke den samme forståelsen av kirke i forslaget. Det gir et feil utgangspunkt.

Soknerådet er kritiske til den kirkeforståelse som høringsnotatet representerer. Vi er således skeptiske til flere av de foreslåtte forslag.

Ubalanse

Vi registrerer at: «Departementet har ikke et mål om å forrykke den gjeldende balansen mellom ulike elementer i kirkeordningen.» (s.72). Slik vi leser forslaget til ny lov, er det nettopp det som blir resultatet. Det opplever vi som meget uheldig . Det kan se ut til at det fremlagte lovforslag kommer i skade for å gjøre det motsatte av det de hevder å ha som intensjon.

Slik forslaget foreligger med §§ 9 om soknet og 10 om Kirkemøtet konstaterer vi at man på den ene side tømmer soknet for lovpålagte oppgaver, og samtidig gir Kirkemøtet (KM) instruksjonsmakt over soknet som fortsatt skal være eget rettssubjekt. Dette er en uønsket overkjøring av soknet og endrer maktforholdet radikalt, for ikke å si: snur hele den luthersk kirketenkning på hode.

Sentralstyret settes i høysete, og det kirkehistoriske sentrum med kjernefunksjoner blir umyndiggjort og må leve på nåde av en sentralstyrt kirke.

Vi har forstått at forslagens hensikt er å legge til rette for en kostnadseffektiv organisering av Dnk, og gi «kirken selv makt i eget hus». Vi vil ikke avvise at det kan være behov for en slik tilrettelegging. Vi finner det imidlertid uønsket at dette skal skje ved at man definerer det ene rettssubjektet KM til å være «kirken selv». «Kirken selv» er historisk og i nåtid den lokale kirke. Dette utgangspunktet synes vi er utelatt så vel i utredningen som i lovforslaget. Vi er overrasket over at dette er utelatt da flere utredninger de senere tiår har pekt på dette og hatt det som utgangspunkt for ulike forslag. Slik blir departementets forslag denne gangen overraskende på mange områder.

Sør-Fron sokneråd har merket seg departementets argument om at staten ønsker å regulere kirkens virksomhet og organisering. Vi opplever ikke at dette ønske oppfylles med lovforslaget. Tvert om. Lovforslaget har mange elementer der de foreslåtte lover griper dypt inn i en fremtidig

kirkeordning. I motsetning til hva som var tilfelle i Sverige ved tilsvarende overgang, der kirken hadde organisert seg og ferdigstilt en kirkeordning og avklart forholdet mellom de ulike nivåer, har man ingen slike avklaringer i Norge. Det beklager vi. At den etterlengtede avklaring på mange indrekirkelige spørsmål i kirkeordning nå «finner sin løsning» ved at staten eventuelt kommer med inngrep, er ikke ønsket. Forholdet mellom rettssubjektene, beskrivelsene av prestatjenesten, myndighet lagt til KM, usynliggjøring av soknets oppgaver m.m. er klare eksempler på at balansen forrykkes og at staten i stor utstrekning legger seg opp i kirkens organisering.

Høringsinstansen ser det på den annen side som naturlig at man opprettholder KM som overordnet i lærespørsmål (§10 første ledd).

Sør-Fron sokneråd ber om at denne ubalansen blir rettet opp til å forbli et balansert og likeverdig forhold mellom de to rettssubjektene, slik at man også bevarer og lar Dnk forbli en lokalforankret, nasjonal folkekirke.

Finansiering

Som høringsinstans går vi klart inn for fortsatt todelt finansiering av Dnk.

Vi deler departementets synspunkt på at tilknytningen til det lokale – herunder kommunal finansiering – er et svært viktig moment i synet på Dnk. Det lokale, stedlige engasjement, med tilhørende ansvarsfølelse, dugnadsånd, og opplevelse av «dette er min kirke og min menighet», vil endres dramatisk i uønsket leie hvis lokalsamfunnet, kommunen ikke fortsatt ser seg som «eier» av lokalkirken.

Vi registrerer også at man i forslaget har endret språkbruk fra nåværende kl §15 «utreder kostnader» til at det offentlige skal «yte tilskudd». Vi er kjent med innholdet i forskjellen, og opplever at forslaget ikke ivaretar Gr. l. §16 og dens intensjon om å ta ansvar for religionsvesenet i Norge. Vi ser forslagets endring som uheldig. Vi ber om at det mer forpliktende uttrykk i dagens kl § 15 opprettholdes, og da særlig i forhold til kommunenes forpliktelser ved en fortsatt todelt finansiering. Vi har merket oss høringsnotatets argumentasjon om at man ved en fullstendig statlig finansiering gir kirken selv en mulighet for helhetlig ressursbruk. Igjen stusser vi over departementets oppfatning av KM som kirken selv. Den foreslåtte og anbefalte konsernmodell, også på det økonomiske området, er etter vårt syn uønsket. Det fjerner det lokale engasjement, gjør Dnk sentralstyrt og undergraver det lokale demokratis innflytelse over egen virksomhet. Det er liten tvil om at fullstendig statlig finansiering gir soknene klar frihetsbegrensning i form av å komme i et enda sterkere ressursavhengighetsforhold til en sentralstyrt kirke. Det blir i tillegg enda sterkere økonomisk styringsmulighet for staten – staten får 100 % kontroll over den økonomiske utvikling av Dnk. Det mener vi er beklagelig.

Vi tillater oss også å påpeke at flere av departementets argumenter for en fullstendig statlig finansiering er lite underbygd. Når man f. eks. sier at denne finansieringsform forenkler målet om en arbeidsgiverlinje, avviser vi dette. Det er ikke antall kilder som er utfordringen, men at det i dag er to organ / nivåer som har rettslig selvstendighet som arbeidsgivere. Det samme resonnement gjelder også når man hevder at man bedre kan se samlet på ressursbruken i Dnk. Når man hevder at det da er enklere å oppnå felles tariffavtaleverk, vil vi også imøtegå dette. Påstanden er grunnløs da forholdet er ivaretatt etter at KM meldte det sentrale rettssubjekt inn i KA.

Vi har også merket oss at man gjennom de foreslåtte formuleringer har utelatt statlig forpliktelse av Stortingets vedtak om å finansiere trosopplæringen i Dnk. Vi ber om at forslaget rettes opp på dette punkt.

Medlemsavgift

Medlemskontingent rokker ved at dåpen er eneste kriterie for å være medlem og tilhøre kirken.

Den kan utestenge folk som medlemmer av økonomiske grunner.

Dersom dette innføres må det være til formål som det offentlige ikke har ansvar for. Skal medlemskontingenten være lokal eller sentral.

Hva med kirkelige handlinger, skal det være vederlagsfritt for medlemmer og ha en kostnad for ikkemedlemmer?

Soknets oppgaver må lovfestes

Vi registrerer at soknet opprettholdes som rettssubjekt, men nå uten innhold og oppgaver.

Sør-Fron sokneråd er skuffet over at soknets oppgaver og ansvar er uthulet. Vi ser at soknets status som handlende og organiserende er usynliggjort til fordel for et aktivt handlende KM.

Sør-Fron Sokneråd registrerer at høringsnotatet foreslår å tømme soknet for oppgave og ansvar ved å forflytte deler av dagens kl § 9 og § 14 til paragrafen som omhandler finansiering. Vi oppfatter at dette gjøres fordi KM skal ha fullmakt til å flytte oppgavene til annet organ, også til et organ for KM.

Vi finner forlaget uakseptabelt og lite hensiktsmessig fordi:

- Soknet tømmes for lovpålagte oppgaver
- Soknet mister organisasjonskompetanse for egen virksomhet
- Gir sentralkirken ubegrenset makt
- Flere sentrale oppgaver for kirken er fjernet fra teksten. Dette er uheldig som signal for kirken, i forpliktelsen overfor dens medlemmer og gir det offentlige mindre forpliktelser.
- Spesielt uheldig fordi det også gir kommunene, ved en fortsatt todelt finansiering, dårligere grunnlag for sin vurdering av kirkens drift.

Vi har registrert at departementet ser at lovforslaget kan utfylles mer konkret etter kirkens eget ønske (s.48). Vi ber om at soknets oppgaver blir lovfestet, om lag på samme nivå som dagens §§ 9 og 14.

Forholdet til ansatte

Sør-Fron sokneråd er glad for lovforslagets presiseringer i § 12, første ledd og § 14 første ledd, der prestatetjenesten beskrives og ivaretas. Dette er en grunnforutsetning for Dnk som trossamfunn.

Prestetjenesten er avhengig av et tett samarbeid med staben i den daglige virksomhet.

Forutsetningen må da være at det er en stab på plass som har rettigheter og lovpålagte oppgaver.

Vi er i midlertid forundret over manglende synspunkter om det store flertall av Dnk's ansatte i soknene! Det gir uttrykk for et kirkesyn og et syn på ansatte utenfor det sentrale rettssubjekt som vi er overrasket over. Det kan virke som om departementet sørger for sine tidligere ansatte, men glemmer resten av Dnk ansatte. Man går fra å tenke sektor til å tenke etat. Mangelen oppfattes både av vårt råd, og ikke minst av våre ansatte som forstemmende. Vi er kjent med den forbilledlige, og langdryge prosess våre ansatte prester har blitt gjenstand for. Vi forventer en like respektfull prosess for våre øvrige ansatte. Hva skal skje med dem? Hvis KM finner det tjenlig å legge seg opp i soknets organisering som selvstendig rettssubjekt og legge ned fellesråd, skal de da virksomhetsoverdras til det enkelte sokn? Eller til et annet rettssubjekt? Hvis det siste blir tilfelle, hva skjer da med pensjonsforpliktelser? Og hvordan influerer en slik overgang på presteskapets pensjon som skal dekkes av samme pott? . Som høringsinstans vil vi melde stor uro på våre ansatte og på våre egne vegne. Lovforslag som berører denne problematikk ber vi må gjennomgå skikkelig utredning før de ser dagens lys.

Kirkebygg

Vi har merket oss forslaget om kirkebygg i §13, og er glad for at man (selvfølgelig) opprettholder soknet som eier av kirkebyggene. Vi har også merket oss at man foreslår forvaltningsansvaret overført til KM. Disse kan legge ansvaret til et annet organ enn dagens ordning. Vi har også merket oss at dersom staten alene overtar finansieringen av Dnk vil det økonomiske ansvar for kirkebyggene

inngå i en rammebevilgning, altså ingen øremerking til kirkebyggene. Det oppfatter vi at betyr at staten kun tar selvstendig ansvar for de fredede kirkebygg som ivaretas av kulturminneloven. Vi oppfatter at forslaget innebærer en nedbygging av de rettslige rammer for forvaltningen av de kulturhistoriske verdier kirkene representerer, og at det ikke kommer nye ordninger, statlige tiltak eller tilskuddsmuligheter på feltet.

Vi kan se at det kan være et behov for at KM beholder en noe mer overordnet kompetanse på området, f.eks. for å heve kunnskapsnivået på området. Men å gå så langt som forslaget legger opp til, er ikke ønskelig. Vi tillater oss også å stille spørsmål ved argumentasjonen ved at statlig finansiering på området er svaret på dagens utfordringer. Vi viser bl.a. til Riksantikvarens undersøkelser (2009/10), der det ikke fremkommer grunnlag for å si at forvaltning av kirkebygg blir bedre ivare tatt ved at ansvaret legges et annet sted enn i soknet / kommunen. Høringsnotatet peker på mange positive argumenter for sammenhengen mellom det lokale ansvar og forvaltningen. Vi slutter oss til disse. Vi vil peke på at forholdet mellom kirkebygg og folket – også de som ikke er medlemmer av Dnk - er sterkt i Norge. At man har løst noe på båndene juridisk og organisatorisk mellom staten og Dnk kan det være mange gode grunner til. Vi finner det imidlertid helt unaturlig at man nå forsøker å klippe over de sterke bånd det er mellom kirkebygg og folk, mellom kirkebygg og lokalsamfunn. Vi vil hevde at disse er så sterke at de ikke bør klippes over.

Som høringsinstans vil vi oppfordre til at:

- Soknet som eier av kirkebygg fortsatt skal ha forvaltningsansvar, men KM kan gis grunnlag for å gi noen overordnede regler.
- Loven må gi forutsigbare rammer for forvaltningen av alle kirkebygg.
- KM må gis kompetanse for å fastsett organ for forvaltningen også ut over kommune (f.eks. prosti).
- Lovforslaget må gå lengre i beskrivelse av en langsiktig ordning og et økonomisk fundament for forvaltningen av kirkebyggene som felles kulturhistorisk verdifulle bygg i det norske samfunn, slik også anmodningsvedtakene i Stortinget har uttalt.

6.

Oppsummering:

Pyramiden må ikke snus på hodet, slik en føler det blir gjort her.

Soknet må opprettholdes som eget rettssubjekt, med lovpålagte oppgaver.

Soknet er grunnstammen for å bygge folkekirken og da må organisasjonskompetansen opprettholdes lokalt.

En todeling av finansieringen av Dnk må opprettholdes

Begrepet « Kirken selv» må ikke få som konsekvens at sentralkirken skal ha ubegrenset makt.

« Kirken selv» kan representere en todeling, der soknet har en helt nødvendig rolle, men da med lovpålagte oppgaver og ansvar .

Den kommunale forpliktelse må ikke svekkes hverken økonomisk eller organisatorisk. « Kirken vår» er et sterkt forankret begrep, uansett tro og livssyn.

Det er lokalt en kjenner best det totale behovet for hva som trengs for å bygge folkekirken i alle deler av den.

Lokalt er kirken så mye, da trengs det en lokal organisasjon som har kompetanse og ressurser til å imøtekomme og legge til rette.

Sør-Fron 13.12.2017

Med hilsen for Sør-Fron sokneråd

Kristian Haave

Kirkeverge/daglig leder